

LA PARAULA VIVA

Xavier Pla

La vitalitat i la modernitat de la cultura catalana d'avui es mostren en aquest espai donant la paraula a vint escriptors catalans que parlen de literatura en unes breus entrevistes. Són novel·listes, poetes, assagistes, dramaturgs i traductors. Evoquen com van començar a escriure, quins són els seus autors preferits, com construeixen les seves obres o com han configurat cadascun d'ells la seva identitat literària. Expliquen quina és la seva relació amb la ciutat de Barcelona, amb el paisatge i el mar Mediterrani, com van viure la repressió franquista i la prohibició de la llengua catalana, les il·lusions per l'arribada de la transició democràtica i el restabliment de l'autonomia política.

Escollits segons un criteri de qualitat literària, representen diverses generacions de la literatura catalana que es fa avui. Provenen de Catalunya, les Illes Balears o el País Valencià. N'hi ha que fan literatura culta i minoritària, altres aspiren a arribar a un públic lector ben ampli. N'hi ha que segueixen la tradició pròpia i la renoven cada dia, d'altres estan abocats a les tradicions literàries veïnes (espanyola, francesa, italiana...). Però, per a tots ells, el català és una llengua de cultura que significa sobretot una obertura al món.

1) BALTASAR PORCEL (Andratx, 1937) és un dels grans novel·listes de la literatura catalana. Assagista i autor de llibres de viatges i d'entrevistes, és també un intel·lectual influent en l'opinió pública actual.

“Renego absolutament del meu lloc de procedència, històric, geogràfic i lingüístic, si no em serveix per llançar-me fora de mi cap al món sencer.”

2) CARMEN RIERA (Ciutat de Mallorca, 1948) és novel·lista, assagista i professora d'universitat, especialitzada en literatura espanyola.

“Sempre m'han interessat els personatges estranys, bojós o marginals, com el Quixot. Són més rics i la literatura els ha de defensar. Perquè els escriptors no tenim ulls sinó memòria”.

3) FRANCESC SERÉS (Saidí, 1973) és un dels valors més sòlids de la jove narrativa catalana, amb tres novel·les de gran ambició titulades *De fems i de marbres* i diverses obres que barregen el reportatge, la crònica i la narrativa.

“A Catalunya, la força de la gravetat és molt més elevada que en altres països. Tot costa més. Però ningú en vol marxar. Ens ho estimem.”

4) FELIU FORMOSA (Sabadell, 1934) és poeta, dietarista, dramaturg, actor i un dels traductors més importants de l'alemany al català.

“El català és una llengua molt apta per traduir de l'alemany, amb molts monosíl·labs i paraules agudes, ideal, per exemple, per al llenguatge escuet i precís de Georg Trakl, que he traduït tot.”

5) NARCÍS COMADIRA (Girona, 1942) és un dels grans poetes catalans actuals. La seva poesia completa es va renuir l'any 2002 amb el títol *Formes de l'ombra*. A més, és pintor, assagista, dramaturg i traductor al català, entre altres obres de la literatura italiana, dels *Cants* de Leopardi.

“He practicat totes les disciplines artístiques que he pogut, per sobreviure a l'abisme de la carnalitat excessiva a la qual estem tots lligats.”

6) JOSEP M. ESPINÀS (Barcelona, 1927) és un dels escriptors més populars de la literatura catalana. Autor d'assajos, llibres de viatges a peu i volums autobiogràfics, és també col·laborador habitual de la premsa, la ràdio i la televisió.

“Vaig deixar d'escriure novel·les i ara faig llibres de viatges a peu, un gènere que em permet descobrir la gran dimensió de ficció que hi ha en la realitat.

7) SERGI PÀMIES (París, 1960) és narrador, guionista, periodista i traductor. El seu últim llibre, titulat *Si menges una llimona sense fer ganyotes*, ha estat un dels últims grans èxits de la literatura catalana recent, amb 60.000 exemplars venuts. Les seves narracions curtes, iròniques, desencantades, han estat traduïdes a les principals llengües europees.

“Faig llibres breus, de contes molt breus, sobre gent molt breu, de vida insignificant. Miniatures de coses tristes per poder llegir-les amb un somriure.”

8) JOAN MARGARIT (Sanaüja, 1938) és avui un dels poetes més populars en llengua catalana, autor d'una obra de gran complexitat emotiva i de fort component autobiogràfic en la qual destaca el seu llibre Joana

“Sóc poeta i arquitecte, però crec que l'arquitectura té molt més a veure amb la música que amb la poesia.”

9) ENRIC CASASSES (Barcelona, 1951) és un dels poeta més innovadors i provocadors de la poesia catalana actual. que reconeix influències molt heterogènies, de la poesia medieval al surrealisme. En els seus recitals, ha contribuït amb gran èxit a la difusió de la poesia catalana entre els joves.

“Quan escric en català, estic escrivint en l'idioma absolut, en el primer idioma del primer home del món. Tot poeta fa el mateix.”

10) IMMA MONSÓ (Lleida, 1959), novel·lista i professora de literatura francesa, és autora de novel·les psicològiques en què s'interessa per la complexitat de les relacions humanes.

“Escric amb una clara voluntat d'estil, de trobar una veu narrativa per a cada novel·la. Quan la trobo, em dona un gran plaer.”

11) PERE GIMFERRER (Barcelona, 1945), poeta, assagista, memorialista, traductor, és un dels intel·lectuals més prestigiosos de la Catalunya contemporània. És membre de la Real Academia de la Lengua Española.

“Tot poeta investiga en la tradició de les paraules. El jo poètic és el jo íntim i, alhora, és la projecció col·lectiva d'aquest jo íntim.”

12) JAUME CABRÉ (Barcelona, 1947) és un novel·lista prolífic que combina amb gran agilitat i ironia la seva preocupació per les relacions de poder amb els seus interessos per la història, la geografia i la música. La seva última novel·la Les veus del Pamano,

“M’ho passo molt bé escrivint novel·les, però estic sempre molt atent a allò que els passa als personatges, i al narrador, i a mi mateix. Per aquest motiu, em surt sempre un cert distanciament, unes gotes d’ironia.”

13) JOSEP M. FONALLERAS (Girona, 1959) és narrador i periodista. Vinculat al món del teatre, també ha traduït Salinger al català.

“Als començaments, tenia una certa voluntat “postmoderna”, de joc pur, de joc de paraules, de referències cinematogràfiques, amb un tractament humorístic més tendent a l’acudit que cap a la reflexió”.

14) MARIA BARBAL (Tremp, 1949) és una novel·lista i professora molt marcada pel món de la infantesa, al Pirineu, que ben aviat va deixar per instal·lar-se a la ciutat de Barcelona. La seva novel·la *Pedra de tartera* ha estat traduïda a moltes llengües, amb un gran èxit de crítica.

“Em va portar a escriure la necessitat de donar forma a les històries oblidades de les dones republicanes, vençudes, que després de la guerra d’Espanya ho van perdre gairebé tot.”

15) MERCÈ IBARZ (Saldí, 1954) és narradora, periodista i professora universitària. També és autora d’una biografia de Mercè Rodoreda.

“La guerra d’Espanya va ser fonamentalment una lluita contra la cultura, tant des d’un punt de vista lingüístic com polític. En aquest sentit, seré antifranquista de per vida.”

16) JOAN FRANCESC MIRA (València, 1939) és novel·lista i assagista. Antropòleg de formació i professor de grec, traductor de Dante al català, biògraf de la família dels papes valencians Borja, és un dels intel·lectuals més sòlids de la cultura catalana.

“El concepte d’identitat, per desgràcia, està desacreditat. Però totes les cultures es basen en ser alguna cosa. La nació cultural catalana té una clara diferenciació des de fa gairebé mil anys.”

17) JULIÀ DE JÒDAR (Badalona, 1942) ha treballat en el món editorial i s'ha donat a conèixer recentment amb una trilogia de novel·les titulades *L'atzar i les ombres*, que narren les vides anònimes de la gent senzilla de les grans ciutats.

“Pel fet de ser de llengua materna castellana, per a mi la llengua catalana, més que una visió del món, és una eina per expressar-me jo com a escriptor respecte al món.”

18) ALBERT SÁNCHEZ-PIÑOL (Barcelona, 1965) és un dels novel·listes més sorprenents de la literatura catalana actual i un dels seus èxits internacionals més indisuctubles. Les seves novel·les, *La pell freda* i *Pandora al Congo*, que subverteixen la tradició fantàstica i de terror, han estat traduïdes a més d'una dotzena de llengües.

“Sóc antropòleg i, en les meves novel·les, em pregunto qui són els altres. Potser el nostre pitjor enemic s'assembla més a nosaltres del que voldríem...”

19) BIEL MESQUIDA (Castelló de la Plana, 1947) és un novel·lista de gran força plàstica, molt influït per la poesia, els jocs textuais i la pintura.

“Voldria que la meua literatura fos com el mar, amb els seus colors, profunditats, músiques i abismes. El metabolisme del mar nu.”

20) QUIM MONZÓ (Barcelona, 1952) és el narrador que ha modernitzat la literatura catalana dels últims vint anys. D'alguna manera, es pot parlar d'un “abans” i un “després” de Monzó en la narrativa catalana. Col·labora habitualment als mitjans de comunicació, ha traduït al català Salinger, Capote o Hemingway, i algunes de les seves obres han estat adaptades al cinema.

“Quan escric un relat, curt o llarg, no tinc intenció de dir res, ni de desemmascarar ni de desmitificar. Vull jugar, construir un objecte que m'agradi i en pugui estar content.”